

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๒๒ มี.ย. 2555	21	7733	5

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

ความหมายของ “ปอย” เมืองยอง

ในเมืองยองจะเรียกประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ แตกต่างกันไป เหมือนเช่นกับล้านนา หรือในบรรดาคนใดทั้งหลาย เช่น ล้านนา สิบสองปันนา เชียงตุง แต่ละเมืองก็จะมีวิธีการความเชื่อที่แตกต่างกันไป แต่ในเมืองยองจะมีหลายรูปแบบ คือ ดานธรรม ดานออกพรรษา เข้าพรรษา ดานมหาปาง จะเรียกคำนำหน้าว่า “ดาน” แต่เดิมในเมืองยองจะไม่มีคำว่าปอย จะเรียกว่า “มหรสพ” หรือการเฉลิมฉลองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับส่วนรวม จะมีทั้งการแสดงการเล่นต่างๆ ภายในงาน

คำว่า “ปอย” เป็นภาษาพม่าในเมืองพม่าใช้คำนี้ในภายหลัง เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ต้องใช้และทำให้คำว่า “มหรสพ” หายไป ตอนเมื่อพม่าเข้ามามีอิทธิพลในการปกครองเมืองในช่วงหลัง และยังมีหลายๆ คำที่เป็นภาษาพม่า เช่น คำว่า “สลา” หรือช่างต่าง ๆ แม้กระทั่งในล้านนาเองก็ยังคงได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของพม่าก็เรียก “ปอย” เหมือนกัน

ในรูปแบบและความหมายของคำว่าปอยในเมืองยอง ในเมืองยองจะเรียกปอยก็ต่อเมื่องานเหล่านั้นเป็นงานหน้าหมู่ คือมีการเตรียมการกันเป็นเดือน หรือมากกว่า และมีการเล่นต่างๆ ภายในงาน มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการเล่าสืบต่อ ๆ กันไป ถ้าเป็นปอย “บอกไฟ”

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๒๘ ต.ย. 2555	21	7733	5

หรือปอยบั้งไฟ พวก “เก๊าบ่าว” หรือกลุ่มหนุ่มสาวก็จะมีการเตรียมการ
ฝึกพ่อน มีทั้งพ่อนร้าว พ่อนดาบพ่อนเจิง พระหรือปราชญ์ในหมู่บ้านก็จะ
ช่วยกันแต่ง “กำพ่อนบอกไฟ” หรือเพลงพ่อนบั้งไฟและให้ “อ่อนญิง
อ่อนจาย” หรือหนุ่มสาวฝึกร้องกันจนคล่อง ในการฝึกก็มีเด็กๆ ทั้ง
“อะน้อย” หรือเด็กน้อยทั้งหญิงและชายมาร่วมฝึกซ้อมร้องด้วย เดือน
ทั้งเดือนในหมู่บ้านจะได้ยินเสียงคน “ว่ากำพ่อนบอกไฟ” หรือร้องเพลง
พ่อนบั้งไฟกันทั่วหมู่บ้านอย่างสนุกสนาน ทั้งพระและชาวบ้านก็จะเริ่ม
“กุ่มถ่านบอกไฟ” หรือเผาถ่านบั้งไฟ และพร้อมเตรียมเครื่องมือเครื่องมือ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๒๐ ต.ย. 2555	21	7733	5

คำว่า “ปอย” เป็นภาษาพม่า ในเมืองเพ่งใช้คำนี้
ในภายหลัง เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ต้องใช้และ
ทำให้คำว่า “มหรสพ” หายไป ตอนเมื่อพม่าเข้ามามี
อิทธิพลในการปกครองเมืองในช่วงหลัง และยังมีหลายๆ
คำที่เป็นภาษาพม่า เช่น คำว่า “สล่า” หรือช่างต่างๆ
แม้กระทั่งในล้านนาเองก็ยังคงได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรม
ของพม่าก็เรียก “ปอย” เหมือนกัน

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 8 ส.ย. 2555	21	7738	5

เพื่อทำบั้งไฟกันกัน บั้งไฟก็จะมีทั้งบั้งไฟหมื่นถึงบั้งไฟแสน และจะทำเป็น “เครือ” หรือเป็นชุดๆ หนึ่งก็จะมีตั้งแต่ 3 บอกขึ้นไป ส่วนหัววัดศรธา “ต่างบ้านต่างจอง” หรือหัววัดบ้านอื่นเมืองอื่นที่ถึงกันก็จะเตรียมบั้งไฟของตนเองเข้าร่วมปอย แต่ในปอยนี้จะไม่มีการแข่งขันเพื่อชิงเอารางวัลกัน แต่ทุกคนนำมาเพื่ออวดอ้างความฝีมือและจุดเพื่อเป็นพุทบูชาหรือตามความเชื่อมากกว่ารางวัล ก่อนถึงวันปอยประมาณ 2 อาทิตย์กลุ่มหนุ่มสาว ๆ หรือแม่ค้าก็จะมาจองพื้นที่เพื่อ “แปงตูบปอย” หรือทำประรำขายของจะมีทั้งกลุ่มหนุ่มสาวจากในบ้านและต่างบ้านมาจับจองและไม่ต้องมีการเสียค่าเช่าพื้นที่ใดๆ ทั้งสิ้นใครอยากได้ตรงไหนก็จับจองเอาตามสะดวก เมื่อทุกอย่างพร้อมและถึงเวลาจะมีการแห่บั้งไฟไปปักไว้จุด “ผามเปียงในปอย” หรือประรำในปอยที่เตรียมไว้บั้งไฟจะมีหลาย “เครือ” หรือหลายชุดมีเป็นร้อยๆ ชุด แต่จะจุดให้ครบตามวันปอยคือจะมีปอย 5 - 10 วัน เมื่อทาง “เจ้าโกปะกะ” หรือเจ้าหน้าที่ทางศาสนา ประกาศออก “เผื่อนเผื่อ” หรือเครื่องเสียงออน ให้เจ้าของหรือสลาบั้งไฟทราบว่าเป็นคิวที่จะต้องจุดตามลำดับ เจ้าของบั้งไฟก็จะมากันเป็นกลุ่มเพื่อช่วยกันนำบั้งไฟขึ้น “ก้าง” หรือฐานจุด ก่อนจุดบั้งไฟก็จะ “ว่ากำบอกไฟ” หรือร้องเพลงบั้งไฟนำหน้าพร้อมทั้งฟ้อน มีการตีกลองตีกลองนำหน้าขบวนบั้งไฟ เมื่อนำขึ้นฐานจุดแล้วก็จะมีการร้องเพลงฟ้อนบั้งไฟ ฟ้อนดาบฟ้อนเจิงกันจนอ้อมก่อนถึงจะจุดบั้งไฟ เมื่อจุดบั้งไฟแล้วไม่ว่าบั้งไฟจะแตกหรือจะขึ้นก็ต้องไปนำเอาตัวบั้งไฟกลับมาแล้วให้สลาหรือเจ้าของบั้งไฟขึ้นชี้แล้วแห่รอบงานปอยพร้อมร้องเพลงฟ้อนบั้งไฟไปด้วยอย่างสนุกสนาน พร้อม “ตกซู” หรือให้กำลังใจแก่เจ้าของบั้งไฟ ส่วนการตานหรือทำบุญก็จะไปตานวันสุดท้ายของงานพร้อมกัน ในระหว่างปอยครูบา ก็จะคอยต้อนรับคณะศรธาและหัววัดต่าง ๆ ภายในวิหาร ไม่ว่าจะเป็นการปอยกฐินวิหาร หรืออย่างอื่นที่เป็นการก่อสร้างถาวรวัตถุภายในวัด

สาเหตุที่ยกปอย “บอกไฟ” หรือปอยบั้งไฟขึ้นมาก็เพราะเป็นความนิยมของสังคมคนยองในเมืองยองปัจจุบัน แต่ในสมัยก่อนก็จะมีปอยหลายอย่าง เช่น ปอยแข่งเรือ ปอยวังหงส์ ปอยธาตุ หรือปอยไหว้พระธาตุ เป็นต้น

บทความโดย.....พระสภาวะภูมิ อภิสิทธิ์

สถาบันวิจัยทรัพยากรมนุษย์ มจร.ลำพูน